

به نام

آفریننده دانایی و زیبایی

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی اردبیل
دانشکده پزشکی

پایان نامه

جهت دریافت درجه دکترای حرفه ای پزشکی

موضوع:

پراکندگی جغرافیایی سرطان معده و ریسک فاکتورهای آن در استان اردبیل

استاد راهنما:

دکتر سعید صادقیه اهری

دکتر فیروز امانی

استاد مشاور:

دکتر عباس یزدانبد

نگارش:

مژگان هادوی

شماره پایان نامه: ۰۴۰۹

اردیبهشت ۹۱

خداوندا؛

پاستی موم . ایاری وژی ان مردوارا مام، زن مس از

یاری ات یانندم، ایام ش و ای از آلام ان بام های رج شان با را

آوم.....

قدم دوا بی پای تاب و را ام و در

رروما بام؛

بارکاری شان، چو ز ن را آ و ند

آ ن و و دم اشان برج و دو و دشان ام . و د،

آ ن رات و ام ن بی یا

قدم ا ان و وا از جام؛

ا ان م، پاس و و د پاک و د و مت د ا ن شان ناره بی نش و و دم نند، با ا بی و

عق و خ و ش یاریم و در

وا ز تم، تم گاه بداش ش خدا ات و د میان موج بی زیر، شادی و ندر مان تل

و و د ش بار

قدم دوت م؛

مرکارخام دمریلاخی

دل و ازروزی ت و ل دوران یم.....

و قدم دوتان م مر و آراش روزی بام و دمان رارون ای و وری بخ آمام.....

مرکارخام دمرول عی اری، مرکارخام ز اما ل زاده

مرکارخام آ، مرکارخام م آ

وامام سانی دو شان دارم.....

پاس و قدم ن پامان از اساید رواروار ندم؛

ناب آ می و مرصاد را می

ناب آ می و مرروزامان

ناب آ می و مرباس دابد

واره بارامان دوزا ووود شان یاریا م ودر.....

بایاس اوان از ناب آ می ندس مری پاس زمامت می شان

وبا اوان از خام می

و قدم مام ای با را با شان آ و م مام ای می نماید

آ و م دارر.....

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
طرح تحقیق: فصل اول	
۱-۱ مقدمه و اهمیت موضوع	۲
۲-۱ بیان مسئله	۳
۳-۱ تعریف واژه های کلیدی	۴
۴-۱ اهداف بررسی	۵
۱-۴-۱ هدف اصلی	۵
۲-۴-۱ اهداف فرعی	۵
۳-۴-۱ اهداف کاربردی	۶
۵-۱ سوال پژوهشی	۶
فصل دوم: بررسی متون	
۲-۱ مبانی نظری	۸
۱-۲-۱ آناتومی	۸
۲-۱-۲ فیزیولوژی	۱۳
۳-۱-۲ پاتولوژی	۱۴
۴-۱-۲ اپیدمیولوژی	۱۷
۵-۱-۲ اتیولوژی	۱۸

- ۶-۱-۲ تظاهرات بالینی ۱۹
- ۷-۱-۲ تشخیص ۲۰
- ۸-۱-۲ درمان ۲۱
- ۹-۱-۲ غربالگری ۲۳
- ۲-۲ مروری بر مطالعات انجام شده ۲۴
- ۱-۲-۲ مطالعات جهان ۲۴
- ۲-۲-۲ مطالعات ایران ۲۵

فصل سوم: مواد و روش ها

- ۱-۳ نوع مطالعه ۳۰
- ۲-۳ جامعه آماری، روش نمونه گیری، حجم نمونه ۳۰
- ۳-۳ ابزار و روش گردآوری اطلاعات ۳۰
- ۴-۳ روش کار ۳۱
- ۵-۳ روش آنالیز و تحلیل داده ها ۳۲
- ۶-۳ ملاحظات اخلاقی ۳۳

فصل چهارم: نتایج

نتایج ۳۵

فصل پنجم: بحث و نتیجه گیری

۱-۵ بحث ۶۶

۲-۵ نتیجه گیری ۷۰

۳-۵ پیشنهادات ۷۰

منابع ۷۱

فهرست شکل ها

عنوان	صفحه
شکل ۴-۱: نقشه توزیع مبتلایان به سرطان معده در استان اردبیل برحسب جنسیت.....	۳۷
شکل ۴-۲: نقشه توزیع مبتلایان به سرطان معده در استان اردبیل بر حسب محل سکونت.....	۴۰
شکل ۴-۳: نقشه توزیع مبتلایان به سرطان معده در استان اردبیل بر حسب محل سکونت (شهری/روستایی).....	۴۱
شکل ۴-۴: نقشه توزیع مبتلایان به سرطان معده در استان اردبیل برحسب شغل.....	۴۴
شکل ۴-۵: نقشه توزیع مبتلایان به سرطان معده در استان اردبیل برحسب ریسک فاکتور.....	۴۶
شکل ۴-۶: نقشه توزیع مبتلایان به سرطان معده در استان اردبیل برحسب نوع تومور.....	۵۶
شکل ۴-۷: نقشه توزیع مبتلایان به سرطان معده در استان اردبیل برحسب نوع تومور (Intestinal).....	۵۷
شکل ۴-۸: نقشه توزیع مبتلایان به سرطان معده در استان اردبیل برحسب نوع تومور (Diffuse).....	۵۸
شکل ۴-۹: نقشه توزیع مبتلایان به سرطان معده در استان اردبیل برحسب نوع تومور (Signet ring).....	۵۹
شکل ۴-۱۰: نقشه توزیع مبتلایان به سرطان معده در استان اردبیل برحسب نوع تومور (G.Ad).....	۶۰
شکل ۴-۱۱: نقشه توزیع مبتلایان به سرطان معده در استان اردبیل برحسب نوع تومور (Sec).....	۶۱

شکل ۴-۱۲: نقشه توزیع مبتلایان به سرطان معده در استان اردبیل برحسب

فاصله از قله سبلان..... ۶۲

شکل ۴-۱۳: نقشه توزیع مبتلایان به سرطان معده در استان اردبیل برحسب

تعداد جمعیت مبتلا..... ۶۳

شکل ۴-۱۴: نقشه توزیع مبتلایان به سرطان معده در استان اردبیل برحسب

یک در هزار نفر..... ۶۴

فهرست جدول ها

عنوان	صفحه
جدول ۴-۱: توزیع فراوانی مبتلایان به سرطان معده از لحاظ جنسیت	۳۵
جدول ۴-۲: توزیع فراوانی مبتلایان به سرطان معده از لحاظ جنسیت به تفکیک شهرستانها	۳۶
جدول ۴-۳: توزیع فراوانی مبتلایان به سرطان معده از لحاظ محل سکونت	۳۸
جدول ۴-۴: توزیع فراوانی مبتلایان به سرطان معده از لحاظ محل سکونت (شهری/روستایی) به تفکیک شهرستانها	۳۹
جدول ۴-۵: توزیع فراوانی مبتلایان به سرطان معده از لحاظ وضعیت تاهل	۴۲
جدول ۴-۶: توزیع فراوانی مبتلایان به سرطان معده از لحاظ تحصیلات	۴۲
جدول ۴-۷: توزیع فراوانی مبتلایان به سرطان معده از لحاظ شغل	۴۳
جدول ۴-۸: توزیع فراوانی مبتلایان به سرطان معده از لحاظ ریسک فاکتور	۴۵
جدول ۴-۹: توزیع فراوانی مبتلایان به سرطان معده از لحاظ علایم گوارشی	۴۷
جدول ۴-۱۰: توزیع فراوانی مبتلایان به سرطان معده از لحاظ وجود دیس فازی	۴۸
جدول ۴-۱۱: توزیع فراوانی مبتلایان به سرطان معده از لحاظ وجود رفلاکس	۴۸
جدول ۴-۱۲: توزیع فراوانی مبتلایان به سرطان معده از لحاظ وجود سوزش سر دل	۴۹
جدول ۴-۱۳: توزیع فراوانی مبتلایان به سرطان معده از لحاظ علایم بالینی همراه	۵۰
جدول ۴-۱۴: توزیع فراوانی مبتلایان به سرطان معده از لحاظ وجود خونریزی گوارشی	۵۱
جدول ۴-۱۵: توزیع فراوانی مبتلایان به سرطان معده از لحاظ وجود سابقه فامیلی سرطان	۵۱
جدول ۴-۱۶: توزیع فراوانی مبتلایان به سرطان معده از لحاظ نوع تومور	۵۲

جدول ۴-۱۷: توزیع فراوانی مبتلایان به سرطان معده از لحاظ انواع آدنو کارسینوما ۵۲

جدول ۴-۱۸: توزیع فراوانی مبتلایان به سرطان معده از لحاظ آناتومی محل درگیری ۵۳

جدول ۴-۱۹: توزیع فراوانی مبتلایان به سرطان معده به تفکیک شهرستان های استان اردبیل

بر اساس فاصله از کوه آتشفشانی ۵۴

جدول ۴-۱۹: توزیع فراوانی مبتلایان به سرطان معده به تفکیک شهرستان های استان اردبیل

بر اساس فاصله از کوه آتشفشانی ۵۵

لیست علایم و اختصارات

Scc
GIS

Squamous cell carcinoma
Geographic Information System

چکیده :

پراکندگی جغرافیایی سرطان معده و ریسک فاکتور های آن در استان اردبیل

مقدمه و هدف :

سرطان معده چهارمین سرطان شایع دنیا و دومین علت مرگ ناشی از سرطان به شمار می آید. استان اردبیل بیشترین میزان شیوع سرطان های گوارشی در ایران را به خود اختصاص داده است. هدف از انجام مطالعه حاضر، تعیین پراکندگی جغرافیایی سرطان معده در استان اردبیل و بررسی ریسک فاکتور های سرطان معده از قبیل سیگار و نزدیکی به کوه آتشفشانی است .

مواد و روش ها :

مطالعه توصیفی تحلیلی حاضر از نوع مقطعی است و جامعه مورد مطالعه کلیه مبتلایان به سرطان معده سال های ۹۰-۱۳۸۲ بوده است که تشخیص سرطان معده برای آن ها مسجل شده بود و مدارک و پرونده هایشان در مرکز ثبت سرطان (ارس) در بیمارستان امام خمینی اردبیل ثبت شده بود. اطلاعات مورد نظر از قبیل مشخصات فردی ، نوع بافت شناسی تومور ، آناتومی محل درگیری ، محل سکونت و غیره استخراج شد و وارد نرم افزار و شد ، اطلاعات مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفتند و نقشه های استان اردبیل که نشانگر پراکندگی مبتلایان به سرطان معده از نظر محل سکونت ، فاصله از کوه آتشفشانی سبلان ، جنس ، شغل ، ریسک فاکتور ها ، نوع و آناتومی محل درگیری تومور تهیه شدند.

نتایج :

طی سال های ۱۳۸۲ تا ۱۳۹۰ در استان اردبیل ، ۱۰۵۶ مورد سرطان معده ثبت شده است . آدنو کارسینوم نوع غالب بافت شناسی تومور معده در این ناحیه بوده و در مردان شایع تر است . بیشترین آناتومی محل درگیری تومور در قسمت کاردیای معده است و بیشترین مبتلایان از ساکنین روستاها هستند . حدود ۳۷ درصد از مبتلایان به سرطان معده سابقه ی مصرف سیگار را به عنوان ریسک فاکتور داشته اند .٪ از بیماران کشاورزند و حدود ۸۰/۹ مبتلایان را بیماران بیسواد تشکیل می دهند. میزان بروز سرطان در فاصله ۷۰ کیلومتری از قله سبلان ۳۸ نفر به ازای صد هزار نفر جمعیت و در فاصله ۷۰ تا ۱۶۰ کیلومتری از سبلان ۳۲ نفر به ازای هر صد هزار نفر جمعیت می باشد.

نتیجه گیری :

نتایج این مطالعه نشان داد با فاصله گرفتن از کوه آتشفشانی سبلان میزان متوسط بروز سرطان معده کاهش می یابد . این یافته که می تواند وجود آتشفشان ها را به عنوان عوامل محیطی موثر در افزایش میزان بروز سرطان ها مطرح سازد. با توجه به نتایج مطالعه میزان بروز سرطان در افراد سیگاری بالاتر است . بنا براین می توان با کاهش این رسک فاکتور از میزان بروز سرطان کاست.

کلید واژه :

سرطان معده ، پراکندگی جغرافیایی ، ریسک فاکتور .

فصل اول

طرح تحقیق

۱-۱ مقدمه و اهمیت موضوع:

سرطان معده دومین عامل مرگ و میر ناشی از سرطان در جهان محسوب می شود (۱) بر اساس گزارش وزارت بهداشت، سرطان معده شایعترین سرطان در استان اردبیل محسوب می شود (۲) با توجه به اینکه استان اردبیل، یکی از کانون های مهم در شیوع و بروز سرطان معده می باشد و همچنین وجود قله آتشفشانی سبلان در این منطقه و وجود مقالاتی در سطح جهان مبنی بر پراکندگی بیشتر سرطان های گوارشی در سرزمین های نزدیک قله آتشفشانی، این پژوهش طراحی گردید تا پراکندگی جغرافیایی سرطان معده در سطح استان، مورد مطالعه قرار گیرد و زمینه برای مطالعات جامع در این زمینه فراهم گردد.